



Habitar el lindar

Colònia Castells

Habitar el lindar
Colònia Castells
2026–27
Primer quadrimestre

Habitatge i ciutat
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya

**habitatge
i ciutat**
housing and city
DPA ETSAB UPC



amb el suport de

LAMP
Worktitude for light
targa

Habitat el llinard.

Colònia Castells

Exercici 1Q

HABITATGE I CIUTAT Curs 2026/27

Introducció al curs

Aquest tercer curs està dedicat a l'habitatge col·lectiu. La casa és el primer espai que tothom habita, i ho fa des de la infància: encarna uns valors i naturalitza unes maneres de viure. És també el programa més repetit de la ciutat, i la forma dels carrers, l'escala dels barris i el caràcter de l'espai públic depenen, abans que de cap altre, de com es projecten i s'agrupen els habitatges. Cap altre programa incideix ara en la vida de cadascú i en la forma de la ciutat.

En l'habitatge col·lectiu, la repetició, la variació i l'agregació d'una unitat permeten construir conjunts complexos a partir d'elements reconeixibles. Aprendre a projectar amb sistemes té un interès que va més enllà d'aquest programa concret: un sistema obliga a distingir què és invariant i què admet variació, i fa que sigui el projecte mateix qui estableixi les lleis. Un cop definida la regla, les decisions se'n deriven i cada modificació té conseqüències comprovables sobre el conjunt.

La necessitat d'habitatge a Barcelona és cada cop més urgent i queden pocs espais on sigui possible imaginar noves comunitats. És per això que plantejem trobar nou sentit als buits existents i oferir nous llocs i maneres de viure. En aquest primer quadrimestre, aprofitar aquests espais significa acostar-nos a trames urbanes conegudes amb una mirada que permeti descobrir les capacitats de transformació, atenant ara les necessitats actuals de l'habitatge i la identitat del lloc on se situa.

LLOC

La Colònia Castells constitueix un dels episodis urbans més singulars de Barcelona. Nascuda a principis del segle XX com una colònia obrera vinculada a la industrialització de les Corts, va mantenir durant dècades un teixit residencial de baixa alçada — carrers estrets, passatges i petits habitatges— envoltat pel creixement de la ciutat. Els processos de transformació recents n'han fet desaparèixer bona part, i avui l'àmbit reuneix temps urbans molt diversos: fragments de l'antiga colònia, edificacions en alçada del teixit de l'Eixample i nous espais públics. Aquests processos han deixat buits d'oportunitat com el que ocupa aquest exercici, on un projecte de baixa densitat pot recollir la memòria del lloc —traces, alineacions, escales— i incorporar-la a una construcció nova.

La transició entre escales urbanes molt diferents és la condició més determinant de l'àmbit: el carrer d'Entença presenta un front edificat continu i de més alçada, mentre que la plaça del Carme conserva una escala pròxima, vinculada a les edificacions històriques de la colònia. Entre tots dos apareix un àmbit intermedi especialment fèril, un llinard que el projecte pot construir com a mediació entre dues escales de ciutat.

És aquí on l'habitatge pot construir ciutat: definint una seqüència d'espais —patis, buits i espais intermedis— capaç de graduar el pas entre el front del carrer d'Entença i la plaça del Carme. L'habitatge assumeix així un paper urbà: construir transicions i donar continuïtat a un teixit heterogeni, on el passat és el suport des del qual imaginar noves formes d'habitar.



Recull d'imatges del lloc



Plaça del Carme





Carrer d'Entença





Plaça del Carme, cantonada sud





A la dreta, mitgera de parcel·la





Façana carrer de Gelabert



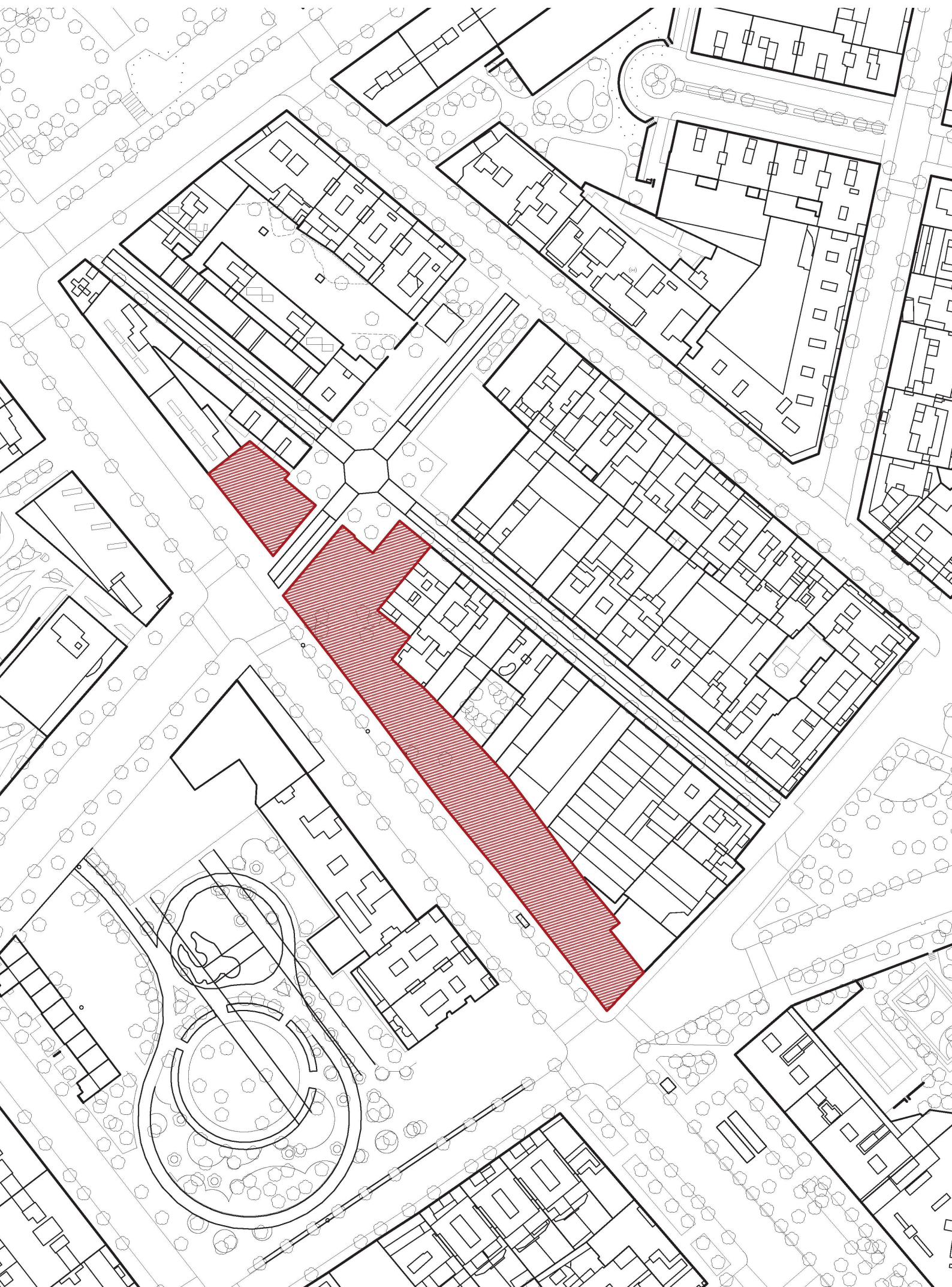


Encreuament del carrer d'Entença amb el carrer de Gelabert









ESCALES DE CONVIVÈNCIA

De la unitat al barri

L'exercici proposa un conjunt híbrid, amb habitatges convencionals i clústers d'habitatges compartits, que estableix diferents escales de privacitat i convivència. No tots els espais es comparteixen amb el mateix nombre de persones: l'habitatge convencional és autònom i només participa dels espais comuns de l'edifici i dels col·lectius, mentre que el clúster hi intercala dues escales intermèdies —la unitat habitacional i els espais compartits pels quatre a deu residents d'una mateixa casa.

Habitatge

Unitat residencial autònoma, amb accés propi des dels espais comuns de l'edifici i amb tots els espais domèstics necessaris per a la vida quotidiana. Se'n preveuen dos tipus: d'un i de dos dormitoris.

Clúster

Casa compartida amb un únic accés principal, concebuda com una unitat de convivència. Integra diverses unitats habitacionals privatives i els espais domèstics compartits pels seus residents. El clúster constitueix una única casa i no una agrupació d'habitatges independents.

Unitat habitacional

Àmbit privat destinat a una persona o a una petita unitat domèstica dins del clúster. Disposa d'accés amb clau, restringit als seus ocupants, així com de bany i una *kitchenette*, però no constitueix un habitatge independent. Se'n preveuen tres tipus: individual, doble i triple.

Espais compartits

Espais domèstics d'ús exclusiu dels residents d'un mateix clúster, com ara la cuina, la sala d'estar i el bany adaptat. Constitueixen la primera escala de convivència. La seva superfície resulta de restar, de la superfície total del clúster —calculada a raó de 30 m² per persona—, la corresponent a les unitats habitacionals.

Espais comuns

Espais d'accés, circulació i connexió per al conjunt dels habitants de l'edifici, com ara vestíbuls, passadissos, passarel·les, escales i ascensors. La funció principal és organitzar els recorreguts d'accés als habitatges, tot i que també poden afavorir les trobades informals.

Espais col·lectius

Espais programats per acollir activitats del conjunt dels habitants de l'edifici i, eventualment, també del barri. Inclouen, entre d'altres, la bugaderia, la sala polivalent, la cuina-menjador col·lectiva, l'aparcament de bicicletes i l'hort urbà, i també les habitacions satèl·lit, destinades a acollir visites, que se situen a prop dels habitatges. La resta constitueix una escala de convivència més àmplia que la del clúster i se situen preferentment en relació amb la planta baixa i els espais exteriors.

1. Duplex Architekten,
Edifici A, Mehr als Wohnen, Zurich 2015



Planta Baixa



Planta Tipus



2. Espai compartit:

Cuina compartida dins del clúster

3. Unitat habitacional:

Kitchenette dins de la unitat habitacional

1.

-  espais col·lectius
-  espais comuns
-  unitat habitacional
-  espai compartit
-  clúster



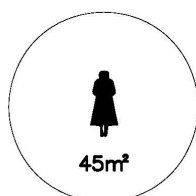
4. Espais col·lectius:

Cuina comunitària de l'edifici en planta baixa i oberta al barri



TIPOLOGIA 1D / 2D

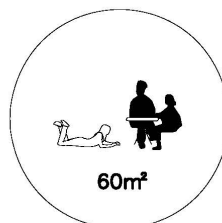
30 / 40 persones



1 persona

HABITATGE 1D

10 unitats = 10 persones

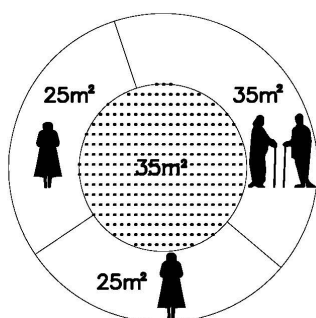


2/3 persones

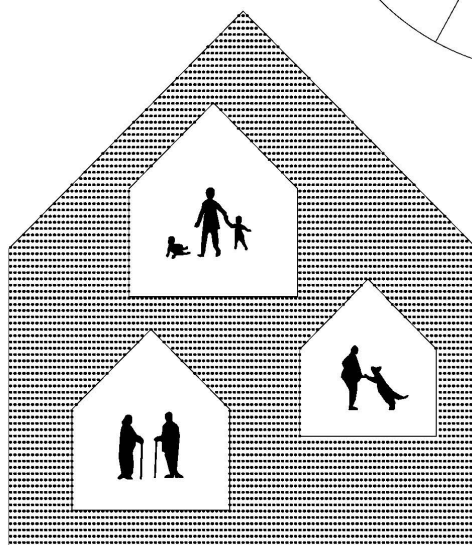
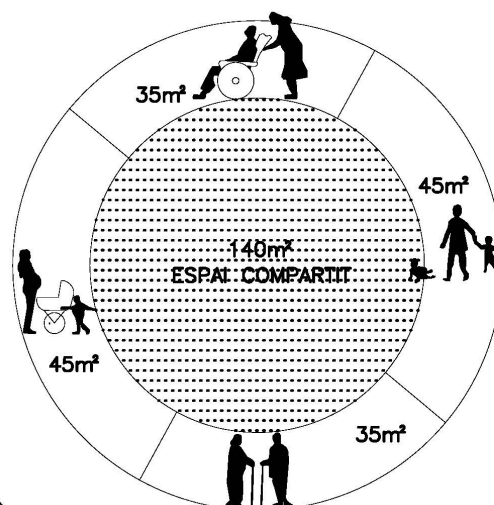
HABITATGE 2D

10 unitats = 20/30 persones

CLÚSTER Mínim 120m² (4x30m²)
4 persones
2 unitats individuals + 1 unitat doble



CLÚSTER Màxim 300m² (10x30m²)
10 persones
2 unitats dobles + 2 unitats triples



TIPOLOGIA CLÚSTER

50 persones

PROGRAMA: HÀBITAT per a 80/90 PERSONES

Es tracta de dissenyar un suport arquitectònic per a la convivència intergeneracional que equilibri el privat i el públic, l'individual i el col·lectiu, el propi i el compartit. Més enllà de la família nuclear, el projecte ha d'acollir persones que viuen soles, parelles de qualsevol edat, petites unitats familiars i altres formes de convivència —una diversitat que respon a la disminució de la natalitat, l'augment de les llars unipersonals i l'envelliment de la població— i ha de permetre tant l'autonomia de qui vol viure sol com la convivència de qui vol compartir.

En un solar de 3.526 m² i amb una edificabilitat residencial mínima de 4.200 m² construïts, el programa combinarà tres formes d'habitar per a un total d'entre 80 i 90 persones: deu habitatges d'un dormitori de 45 m² —habitació, sala, cuina i bany adaptat— per a deu persones que viuen soles; deu habitatges de dos dormitoris de 60 m² —dues habitacions, sala, cuina i bany— per a dues o tres persones, entre 20 i 30 residents; i clústers per als 50 restants. L'edificabilitat residencial es pot augmentar si l'estratègia volumètrica ho justifica, sempre que la superfície de més allotgi més residents i no serveixi per ampliar els habitatges.

Cada clúster acollirà entre quatre i deu persones, a raó de 30 m² per resident: entre 120 i 300 m². Es configurarà amb tres tipus d'unitats privatives, totes amb bany i *kitchenette* —individual de 25 m², un únic espai; doble de 35 m², amb habitació i sala; triple de 45 m², amb dues habitacions i sala—, que cada clúster podrà combinar lliurement, sense necessitat d'incorporar-les totes tres. El conjunt del projecte, però, haurà d'incloure els tres tipus, i es valorarà la diversitat de combinacions. La superfície resultant de restar les unitats habitacionals a la superfície total de cada clúster es destinarà als espais domèstics compartits, que inclouran una sala d'estar, una cuina-menjador i un bany adaptat.

Els 600 m² d'espais col·lectius constitueixen una altra escala de convivència, la de tot el conjunt: un espai per a bicicletes (1 plaça per resident), una cuina-menjador oberta al barri, una sala polivalent de 90 m² com a mínim, una bugaderia comunitària i tres habitacions satèl·lit amb bany de 20 m². La resta del programa la definirà cada projecte. La localització d'aquests espais ha d'afavorir la trobada quotidiana i establir diferents graus de relació entre els residents i el barri.

SUPERFÍCIES HÀBITAT 80/90 PERSONES

Solar: 3.526 m²

Edificabilitat residencial: 4.200 m² (mínima)

10 HABITATGES 1D (10 persones) 45 m² útils
1 Habitació / Sala / Cuina / Bany adaptat

10 HABITATGES 2D (20/30 persones) 60 m² útils
2 Habitacions / Sala / Cuina / Bany

CLÚSTER / UNITAT DE CONVIVÈNCIA (50 persones)

Nombre de persones per clúster: mínim 4 / màxim 10

Superfície del clúster: 30 m² per persona

Unitats habitacionals, superfície útil màxima:

Unitat individual (1 persona) 25 m² ·

Un únic espai / Bany / Kitchenette

Unitat doble (2 persones) 35 m² ·

1 Habitació / Sala / Bany / Kitchenette

Unitat triple (3 persones) 45 m² ·

2 Habitacions / Sala / Bany / Kitchenette

Espai compartit — la superfície restant del clúster:

Sala d'estar

Cuina-menjador

Bany adaptat

ESPAIS COL·LECTIUS 600 m² útils

Espai per a 80/90 bicicletes

Cuina-menjador col·lectiva oberta al barri

Sala polivalent mín. 90 m²

Bugaderia comunitària

3 habitacions satèl·lit amb bany, 20 m² cadascuna

La resta, a proposta de cada projecte

ACTIVITAT DE PROXIMITAT

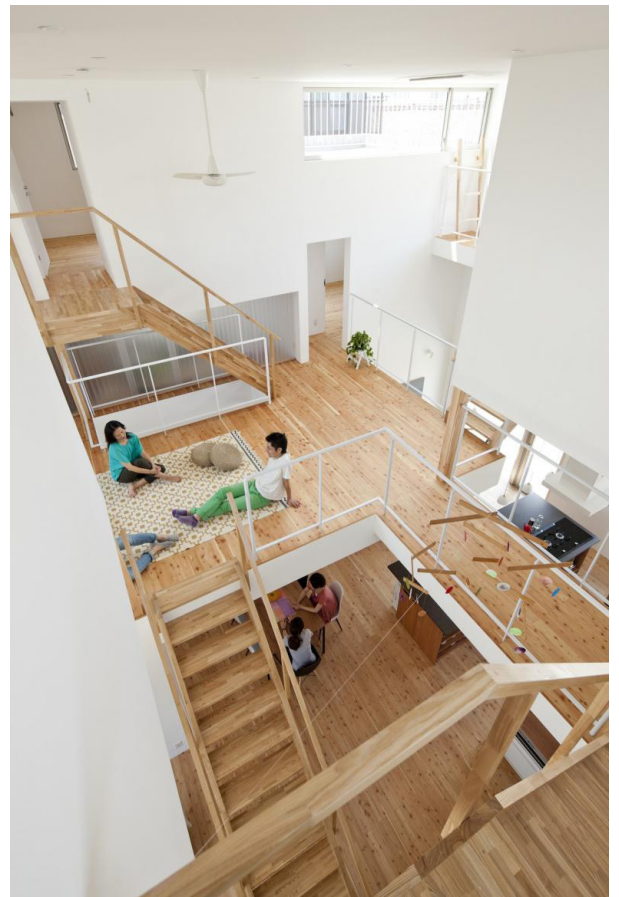
Edificabilitat opcional i addicional no computable, en planta baixa i amb front a l'espai públic: comerç de proximitat, emprenedoria dels mateixos habitants i activitats de barri.



Gradients de privacitat

Entre el compartit i el privat no hi ha una porta sinó una gradació. Es valorarà especialment que aquesta gradació es construeixi amb els instruments del projecte —llindars, canvis de nivell, dobles altures, gruixos habitats, espais de transició— i no confiant-la únicament al tancament. D'aquests gradients en depèn que cada resident pugui triar el seu grau d'exposició sense haver de renunciar a la vida en comú.

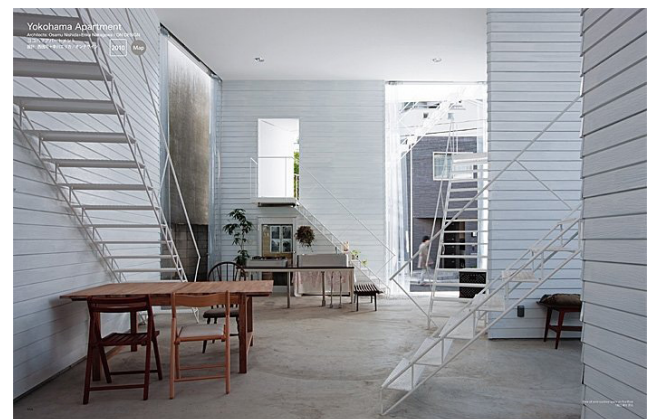
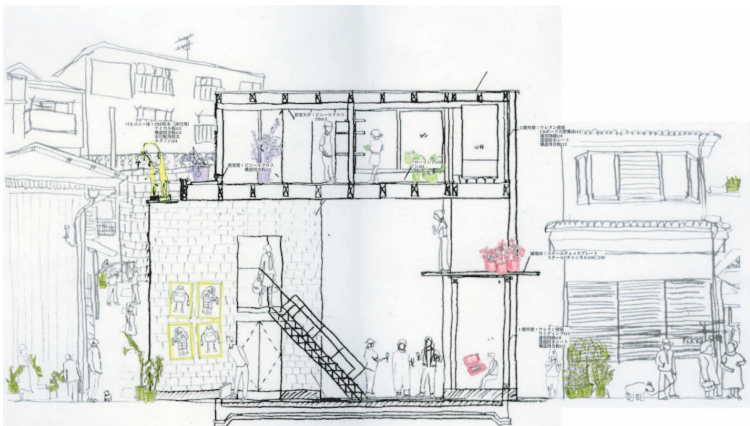
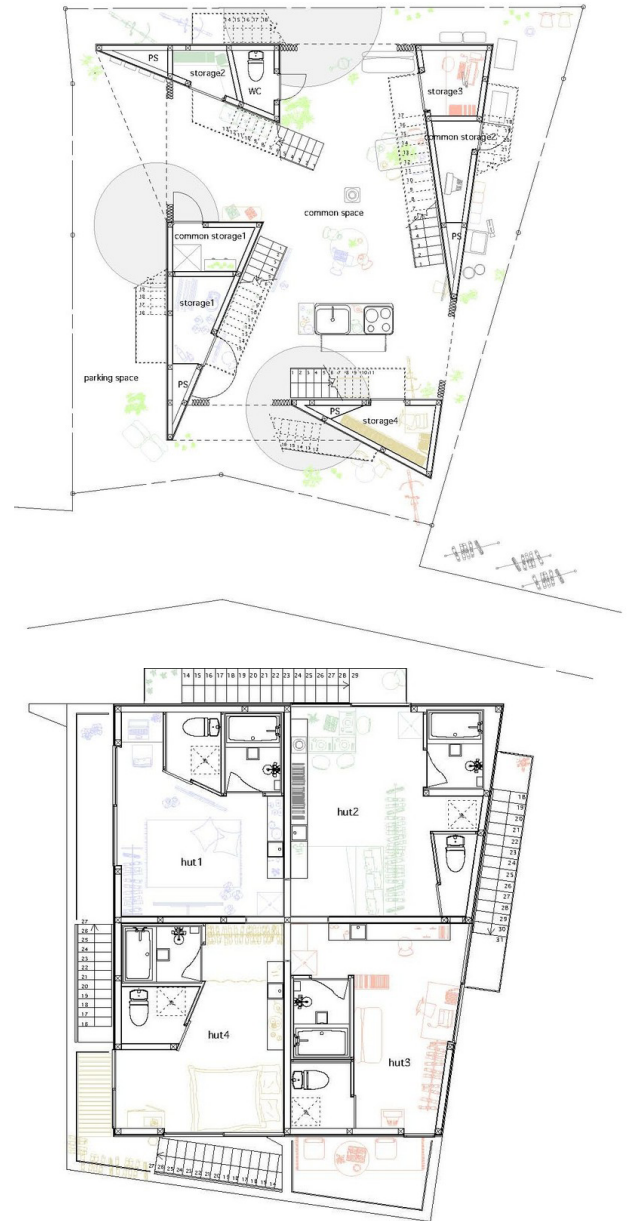
1.



1. Naruse Inokuma, Share House LT Josai, 2013



2.



2. Osamu Nishida i Erika Nakagawa, Apartaments Yokohama, 2009



Espai públic i comunitari

La planta baixa és l'espai de mediació entre les diferents escales de la ciutat. Es valorarà especialment la construcció d'una xarxa de passatges, patis, jardins i espais intermedis que estableixi una transició gradual entre el front urbà del carrer d'Entença i l'escala domèstica de la plaça del Carme. D'aquesta xarxa en depèn la permeabilitat del conjunt i la continuïtat entre l'espai públic, el comunitari i el privat.

1.

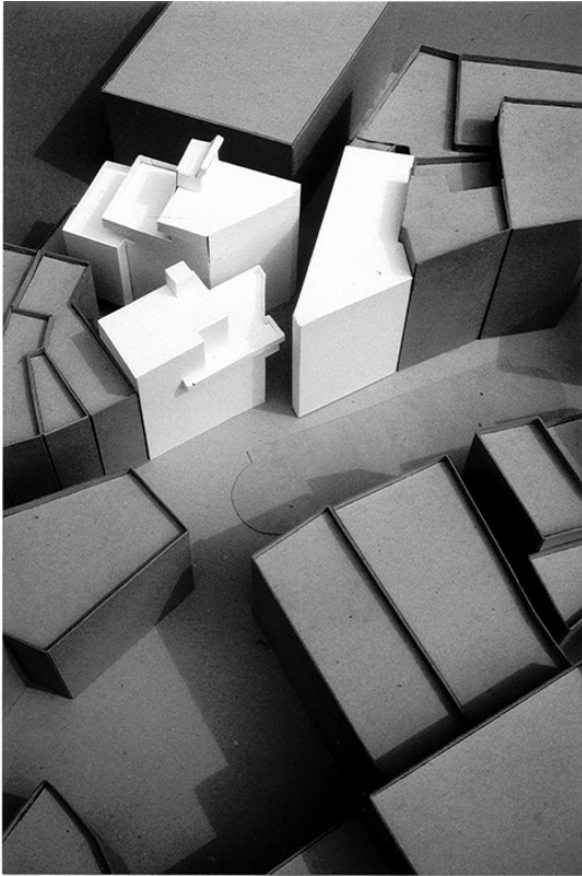




2.

1. Kazuyo Sejima, Apartaments Seijo, Tòquio, 2007
2. Kazuhiro Kojima, Space Block, Hanoi 2003

Lliuraments



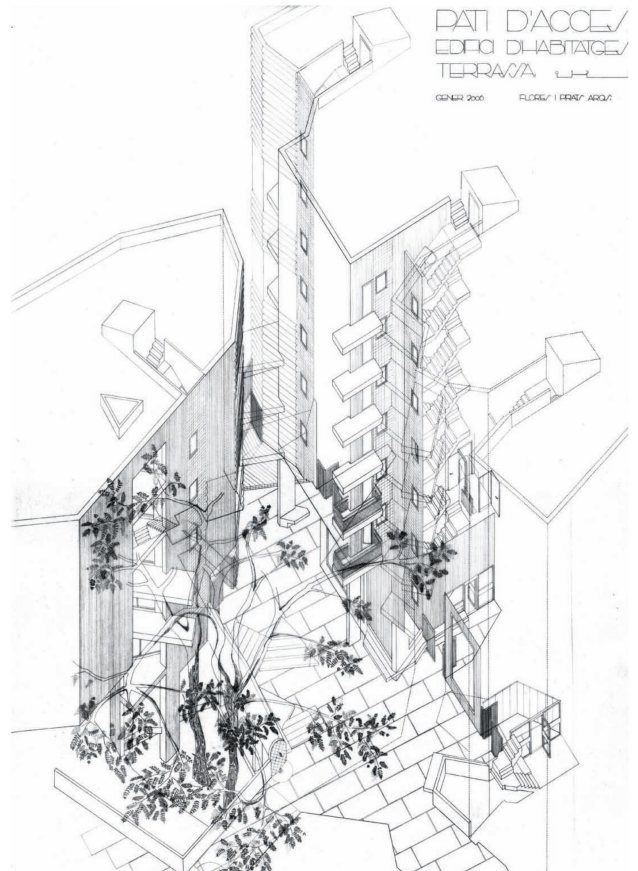
Josep Llinàs

28/09 LLOC I MAQUETA

El primer lliurament parteix del buit per definir el projecte. L'estratègia volumètrica construeix simultàniament el ple i el buit, i respon alhora a la continuïtat amb el teixit existent, a la llum i la ventilació dels habitatges i a la capacitat dels buits de constituir espai públic i comunitari. Caldrà fer-la llegible en una maqueta conceptual d'implantació 1:300 i en un DIN A1 del lloc que reculli, en les escales pertinents, des de la relació amb el teixit urbà fins a la definició de la planta baixa.

AVALUACIÓ CONTINUADA

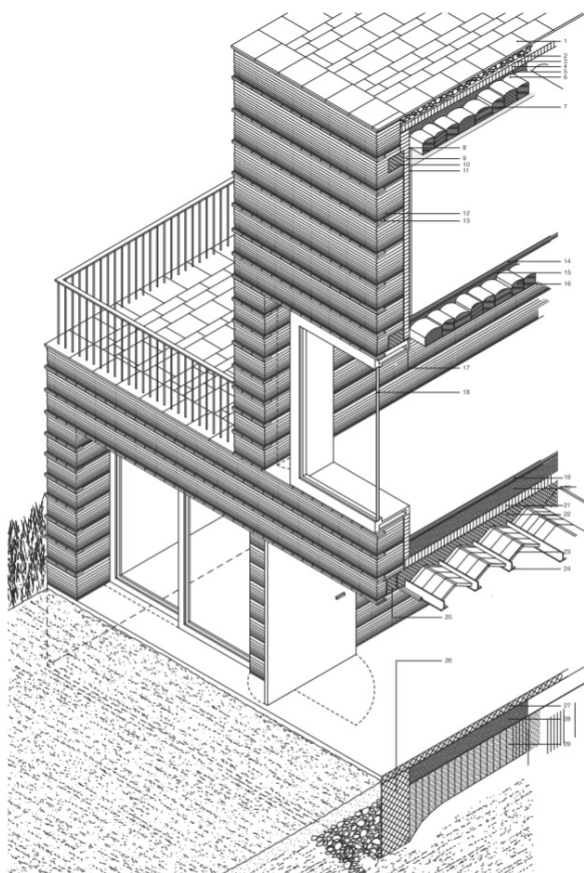
El treball es desenvolupa preferentment en equips de dos, tot i que també es pot fer individualment. Tots els lliuraments són obligatoris i avaluables. El Midterm i el lliurament de curs valoren el resultat del projecte; la resta són lliuraments de procés, que pauten la incorporació progressiva dels documents —#1 lloc, #2 habitat, #3 construcció, #4 atmosfera i #5 maqueta—. No són exercicis independents: són els mateixos documents que formen el lliurament de curs, que es tornen a presentar a cada fita i s'actualitzen i es perfeccionen a partir del retorn rebut. Tant el Midterm com el lliurament de curs recullen tots els documents desenvolupats fins a la data, actualitzats. S'hi valoren el desenvolupament del projecte, l'explicació oral i la implicació en el treball d'equip. El projecte, per tant, es construeix al llarg del curs: el que es presenta al desembre no és un document nou sinó el resultat d'aquest procés acumulat.



Flores i Prats

19/10 HABITAR

El lliurament *Habitat* desenvolupa el projecte des de l'interior i defineix les tipologies d'habitatge i les formes de convivència que proposa. L'agregació dels habitatges i la posició, la dimensió i la relació dels espais de trobada en condicionen la qualitat. El projecte es representa a tres escales —el conjunt a 1:200, l'agregació a 1:100 i la tipologia a 1:50— mitjançant plantes, seccions, alçats i axonometries espacials que permeten comprendre alhora l'organització general i les diferents maneres d'habitar.



Roger Boltshauser

30/11 CONSTRUCCIÓ

El lliurament *Construcció* incideix en el sistema estructural i material, i incorpora la lògica constructiva com un instrument fonamental de projecte. Es desenvolupa mitjançant una axonometria 1:50 que desplegui les capes i l'ordre de muntatge, o bé un detall de l'envolupant en secció i planta 1:20.

AUTOAVALUACIÓ

En el lliurament de curs, cada equip prepara una valoració raonada del propi treball respecte dels criteris del curs, que forma part de la presentació. No és un exercici de qualificació sinó d'argumentació: es tracta de reconèixer què s'ha resolt, què queda obert i quines decisions han estat determinants al llarg del procés. Es comenta amb el professorat, que és qui fixa la qualificació.

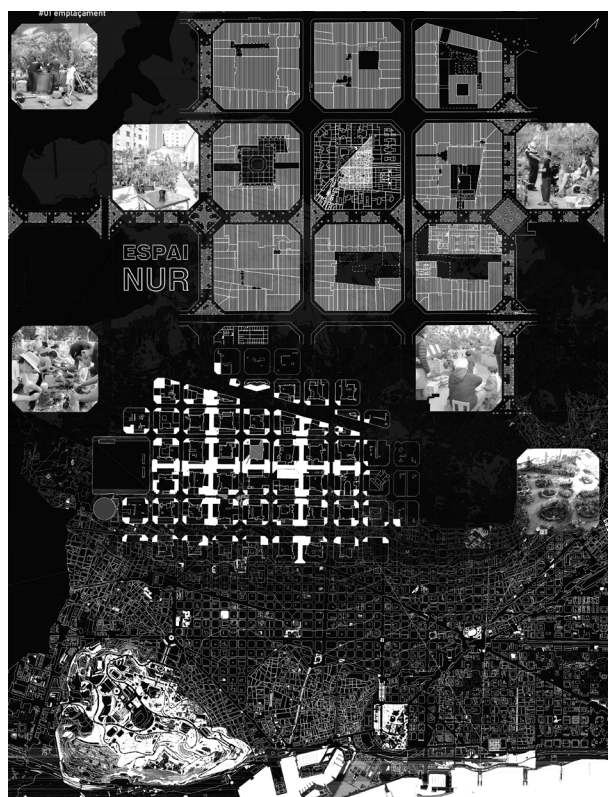


Sergison Bates

30/11 ATMOSFERA

Un cop definida la materialitat, la sèrie *Atmosfera* torna a l'experiència de qui habita. Es demana la representació de diversos espais significatius del projecte —la unitat d'habitatge i els espais intermedis— on es faci visible la qualitat ambiental que el sistema constructiu i la implantació fan possible: la llum, l'ombra, la vegetació, el material, l'escala del cos i la presència de les persones. Es desenvolupa mitjançant un render o un *collage*, i/o maqueta a escala 1:50, 1:33 o 1:20.

#1 lloc



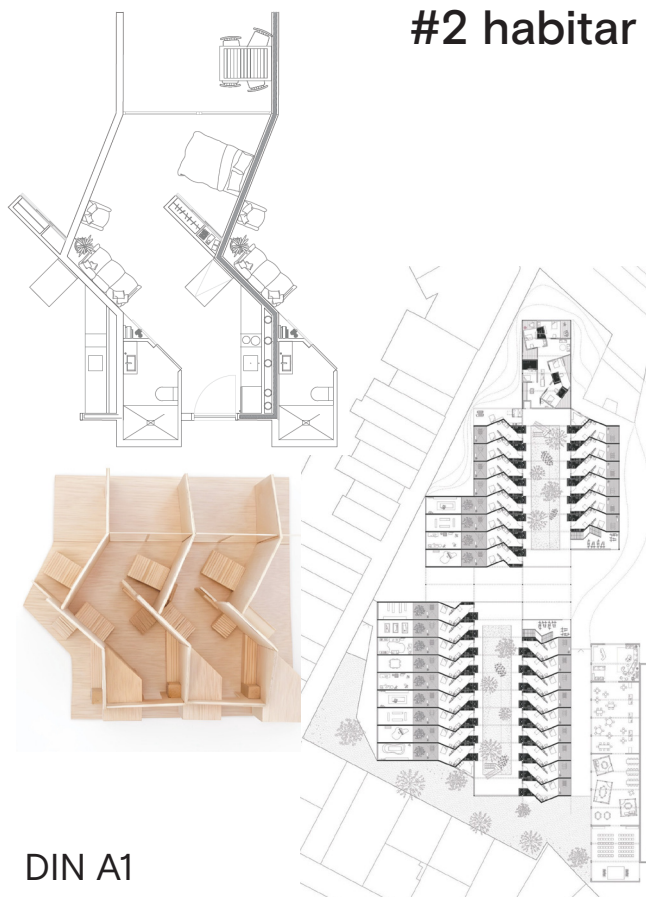
DIN A1

#2 habitar



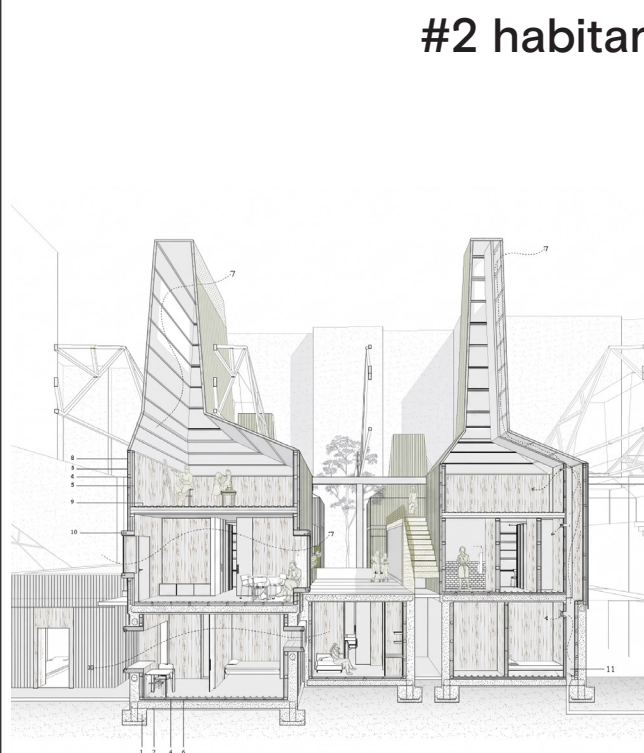
DIN A1

#2 habitar



DIN A1

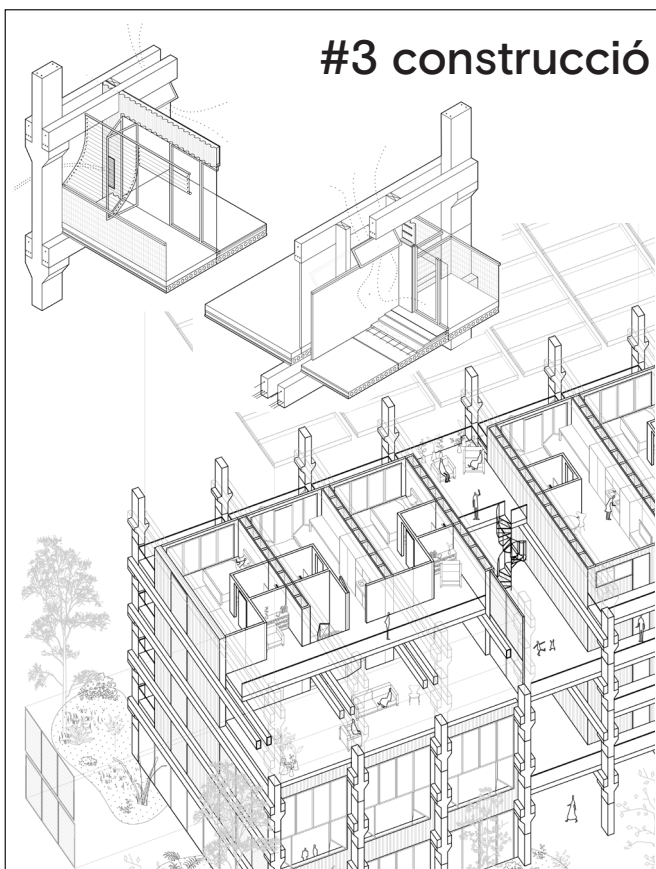
#2 habitar



DIN A1

#2 habitat

DIN A1

#3 construcció

DIN A1

documents**#1 lloc**

El plànol de lloc reuneix en un únic DIN A1 una seqüència d'escalas que van de la situació a l'emplaçament. La situació contextualitza el projecte des del territori, si és pertinent, fins als teixits urbans on s'insereix o els límits que el situen, mentre que l'emplaçament dibuixa la planta baixa per entendre com el projecte es relaciona amb la cota zero de l'entorn immediat. No pretén representar-ho tot, sinó dibuixar allò amb què el projecte estableix relacions — infraestructures, parcel·lari, límits, accessos, vegetació, traçats, buits, topografia—, variant a cada escala l'enquadrament, el grau de definició i el valor de línia. És, per tant, un instrument de treball que es manté viu i canvia al llarg del procés, perquè les relacions que selecciona són les mateixes que el projecte va precisant.

#2 habitat

Habitat és una sèrie de DIN A1 que explica el conjunt a 1:200, l'agregació a 1:100 i la tipologia a 1:50, a través de plantes, seccions, alçats i axonometries espacials.

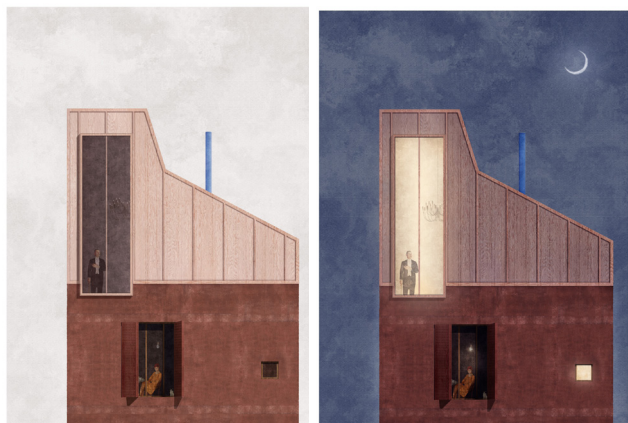
#3 construcció

El tercer document consisteix en l'elaboració d'una axonometria d'un fragment significatiu a 1:50 que desplegui les capes i l'ordre de muntatge, i/o un detall de l'envolupant a 1:20, on s'expliqui el sistema constructiu del projecte.

Autoria dels treballs:

Aumatell, Yan Cao, Abel Corpas, Yihan Dong, Ariadna Gallardo, Guardiola, Eneko Labarga, Chenqi Li, Vanesa Mandrov, Carla Rodríguez, Lluc Sistarch, Rongjia Zhu

#4 atmosfera



DIN A1

#5 maqueta



DIN A1

E 1:50

#4 atmosfera



DIN A1

#4 atmosfera



DIN A1

#5 maqueta



DIN A1

E 1:100

#4 atmosfera

El quart document és la sèrie Atmosfera: un conjunt d'imatges que representen diversos espais significatius del projecte —la unitat d'habitatge i els espais intermedis— i que transmeten l'experiència de l'espai. Cada imatge pot ser un render o un collage des del punt de vista d'una persona, o bé una maqueta a escala 1:50, 1:33 o 1:20, i la sèrie pot combinar-ne diverses.

#5 maqueta

Al llarg del curs es faran diverses maquetes. La primera a escala 1:300 recull l'estratègia volumètrica i es pot fer col·lectivament, com a maqueta conjunta del taller, o bé per grup i projecte. Per explicar l'atmosfera es recomana una escala més gran —1:50, 1:33 o 1:20, segons la proposta—, mentre que l'1:100 acostuma a oferir una aproximació a l'edifici com a objecte.

#5 maqueta



DIN A1

E 1:300

Autoria dels treballs:

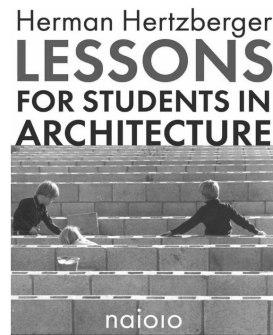
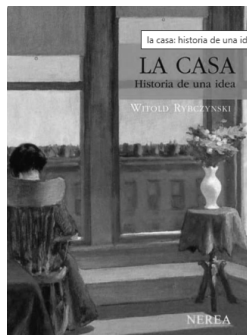
Esther Adalid, Abel Corpas, Aina Cortès, Laia Víctor,
Maqueta col·lectiva Taller Marta Peris



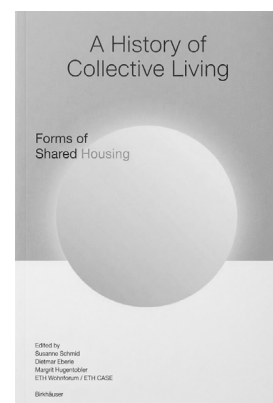
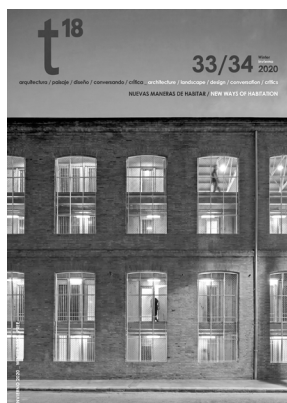
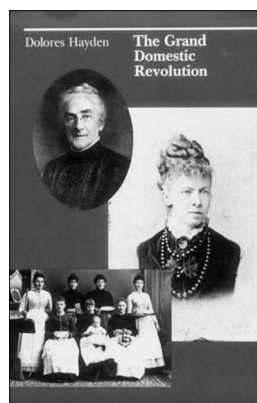
CALENDARI		1Q 26-27	HABITATGE I CIUTAT	HABITAR EL LLINDAR
SEM 01	DL	SET 07	Lliçó inaugural	Pere Joan Ravetllat
	DC	SET 09	Conferències	Flexo Arquitectura / J.M. Borrell
SEM 02	DL	SET 14	Presentació del curs / Taller	Marta Peris
	DC	SET 16	Taller	
SEM 03	DL	SET 21	Taller	
	DC	SET 23	Taller	
SEM 04	DL	SET 28	Avaluació continuada	Lloc i Maqueta
	DC	SET 30	Classe: Agregació / Taller	Pau Bajet
SEM 05	DL	OCT 05	Taller	
	DC	OCT 07	Classe: Tipologia / Taller	Marta Peris
SEM 06	DL	OCT 12	Festiu	
	DC	OCT 14	Taller	
SEM 07	DL	OCT 19	Avaluació continuada	Habitat
	DC	OCT 21	Taller	
SEM 08	DL	OCT 26	Taller	
	DC	OCT 28	Taller	
SEM 09	DL	NOV 02	Taller	
	DC	NOV 04	Taller	
SEM 10	DL	NOV 09	Avaluació continuada	Midterm
	DC	NOV 11	Sessió crítica	
SEM 11	DL	NOV 16	Taller	
	DC	NOV 18	Classe: Construcció / Taller	Pendent de confirmar
SEM 12	DL	NOV 23	Taller	
	DC	NOV 25	Taller	
SEM 13	DL	NOV 30	Avaluació continuada	Construcció i Atmosfera
	DC	DES 02	Taller	
SEM 14	DL	DES 07	No lectiu	
	DC	DES 09	Taller	
SEM 15	DL	DES 14	Taller	
	DC	DES 16	No lectiu	
SEM 16	DL	DES 21	Avaluació continuada	Lliurament de curs
	DL	GEN 18	Exposició i cloenda	Lliurament final

Bibliografia

Teoria



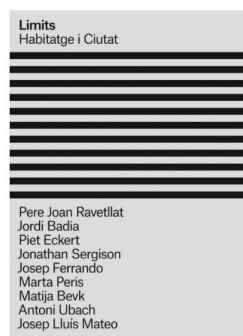
Cohabitació



Tècnica



Publicacions del curs



1 I. ÁBALOS

La buena vida: visita guiada a las casas de la modernidad
Gustavo Gili. Barcelona, 2000

2 W. RYBCZYNSKI

La casa. Historia de una idea
Nerea. Madrid, 1989

3 H. HERTZBERGER

Lessons for Students in Architecture
nai010 Publishers. Rotterdam, 2016 (1a ed. 1991)

4 F. DRUOT, A. LACATON, J.P. VASSAL

Plus. La vivienda colectiva. Territorio de excepción
Gustavo Gili. Barcelona, 2007

5 D. HAYDEN

The Grand Domestic Revolution
MIT Press. Cambridge, 1981

6 M. ELEB, S. BENDIMÉRAD

«Cohabiter. Raisons, lieux et formes de la cohabitation»
T18 Magazine, 33-34. Hivern de 2020

7 T. SABATER, R. GUASCH

«Albergue-sharing-cohabitación-cohousing-coliving. Nuevos descriptores, nuevos operadores proyectuales»
T18 Magazine, 33-34. Hivern de 2020
<https://t18magazine.es/magazines/33-34/>

8 S. SCHMID, D. EBERLE, M. HUGENTOBLE

A History of Collective Living. Forms of Shared Living
Birkhäuser. Basel, 2019

9 A. DEPLAZES (ed.)

Constructing Architecture. Materials, Processes, Structures. A Handbook
Birkhäuser. Basel, 2005

10 B. RUDOLFSKY

Architecture Without Architects
The Museum of Modern Art. Nova York, 1964

11 P. J. RAVETLLAT, J. BADIA, A. CAMPO BAEZA, M. PERIS, J. FERRANDO, P. ROEL,
C. ENRICH, J. L. MATEO, S. BATES, X. ROS, LL. NADAL

Barcelona 60's
Col·lecció 'Habitatge i Ciutat' Edicions UPC. Barcelona, 2021

12 P. J. RAVETLLAT, J. BADIA, P. ECKERT, J. SERGISON,
J. FERRANDO, M. PERIS, M. BEVK, A. UBACH, J. L. MATEO

Limits
Col·lecció 'Habitatge i Ciutat' Edicions UPC. Barcelona, 2017

13 J. BADIA, A. UBACH, M. PERIS, J. FERRANDO,
P. J. RAVETLLAT, J. PASCUAL, I. BILBAO, E. BONELL

Des dels edificis
Col·lecció 'Habitatge i Ciutat' Edicions UPC. Barcelona, 2014



Habitatge i ciutat

Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona ETSAB
Universitat Politècnica de Catalunya UPC

Habitat el llindar

Colònia Castells
2026—27
Tercer curs tarda
Primer quadrimestre

Responsable curs

Marta Peris

Professors

Marta Peris
Jordi Badia
Pau Bajet
Conxita Balcells
Miquel Mariné
Pablo Roel
Xavier Ros
Roger Such
Isaac Colin + Aleix Salazar

Beca predoctoral

Isaac Colin / Aleix Salazar

Assistència docent

Irina Pereyra
Laia Víctor

Amb el suport de

Lamp
Targa



Habitar el llinar
2026–27
Primer quadrimestre

Habitatge i ciutat
ETSAB
UPC

amb el suport de

LAMP
Worktitude for light
targa